

Sigurd Skirbekk

Forskning om betydningen av fedre og familiedannelse

Manuskript for Mannsaforum. Deretter publisert 21 mars 2016 i Vårt Land

Familieoppløsning er risikabelt, både for barns trygghet i nære relasjoner og når det gjelder langtidsvirkninger.

For ti år siden uttalte Gro Sibeko i Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring til Dagsnytt atten: «Vi har forskningsmaterieell som viser at gutter har det nøyaktig like bra sammen med to kvinner som sammen med en mann og en kvinne. Jenter har det derimot langt bedre sammen med to kvinner.»

I årene som er gått siden 2006 har mange sådd tvil om at kvinner i alle situasjoner kan erstatte menn når det gjelder hva som er til barns beste, med relevans for barnefordeling etter skilsmisse, jamfør debatt i VG og Aftenposten de siste ukene.

Det er ikke emosjonelle innlegg for og imot fedrenes betydning for barn som saknes. Derimot kan det være vanskelig å finne kvalifiserte referanser til forskning omkring tematikken.

I Canada ble rettsapparatet trukket inn for å ta stilling til konfliktene om det forskningsmessige belegg for påstandene om kvinnenes fortrinn i barneomsorgen. Høyesterett i Ontario satte i den forbindelse ned en faglig sammensatt komité, under ledelse av sosiologiprofessor Nock fra University of Virginia, for å vurdere kvaliteten av den forskningen det var blitt vist til.

Ikke mindre enn 49 empiriske studier ble gjennomgått av komiteen. Men ikke en eneste av disse studiene ble funnet å ha vært utført i overensstemmelse med alminnelige standarder for vitenskapelig forskning (rapport fra 2001).

Dermed var det igjen gitt åpning for folkelige tolkninger av fedrenes betydning: Fedrenes betydning for gutter kan variere med ulike livsfaser. Som femåring vil en gutt normalt se opp til far som til en udiskutabel autoritet. Ved 15-årsalderen er denne bindingen blitt avløst av en løsriving, som ofte består i å betrakte far som en undertrykkende figur. Ved 25-årsalder er den tidligere ensidigheten i binding og løsriving normalt blitt avløst av en kritisk lojalitet: Far kan framstå som en respektabel, om ikke lytefri person.

Denne type utvikling kan være av betydning for om gutter skal vokse opp til å bli menn, men ikke voldsmenn. Både i Norge og Sverige har det vært rapportert om ett gjennomgående trekk ved bakgrunnen for voldeligefanger: Fravær av tidlig farskontakt.

I senere tid har det vært gjort framskritt når det gjelder psykologisk innsikt i barneoppdragelse. Men denne gevinsten har langt på vei blitt oppveid av utbredelsen av familieoppløsning.

Stadig færre gifter seg, stadig flere skiller seg. I 2014 var det 22.900 par som giftet seg, 10.800 par tok ut separasjon og 9.600 ble skilt. Hvis vi legger til oppløsningstendensen blant samboende, blir andelen skilte enda større. Samboende par, kalt ukonvensjonelle kjærlighetsekteskap, viser gjennomgående mindre forpliktelser for at samlivet skal holde enn hva gifte par gjør.

Turid Noack ved Statistisk Sentralbyrå opplyser at samboerpar med barn har mer enn tre ganger så stor sannsynlighet for å flytte fra hverandre som ektepar. Flesteparten av disse samboerbruddene skjer i parforhold med ganske små barn.

Det kunne vises til mye forskning som viser betydningen av far: En sentral - referanse er familieforskeren Paul R. Amato som har samlet og systematisert flere studier om denne problematikken. Hans konklusjon er at familieoppløsning er risikabelt, både for barns trygghet i nære relasjoner og når det gjelder langtidsvirkninger.

